

АЛЕКСАНДЪР ДУГИН – ЗА РУСИЯ МЕЖДУ „ЕВРАЗИЙСТВОТО” И „МНОГОПОЛЯРНТА ГЛОБАЛИЗАЦИЯ” НЕУЖНО ЛИ Е ДА СЕ БОРИ РУСИЯ С ШЕСТАТА КОЛОНА?

Д-р Татяна Василева Петкова, ЮЗУ „Неофит Рилски“

Abstract: *It is a fact today that Russia does not have enough the economic opportunities to strengthen her positions and therefore the areas which today she controls - the "internal" (autonomous republics, the Caucasus, etc.); and the "external" (The Eurasian Economic Community some the CIS countries) – they are extremely the unstable areas. They can finally to be transformed in the real space existing by inertia and subject of the „decompose" or they can to be integrated, but the based on qualitatively the new messianic idea – the new goal, an having, the specific spirit, will, culture, structures and technology. "The current uncertainty of Russia in regard to her identity should be overcome in the next few years. The Russian geopolitical control or will be the final collapse, or – acquiring the reliable spiritual, ideological and the civilizational value axis – will be strengthened and expanded, but on a new basis – that of the "Eurasianism": first, the Russian geopolitics will be based of the entropy inertia to the gradually diminishing power of "our imperial past"; second, will rely on qualitatively the new process of the "Eurasian integration" – Aleksandr Dugin.*

Keywords: *Aleksandr Dugin, the Russian geopolitics, Eurasianism, Eurasian integration*

„Русия трябва да припознае себе си като Запад, като Изток-Запад, който обединява два свята, а не ги разделя.“

Николай Бердяев, 1915 г.

Споменаването на думата „Русия“, предизвиква множество мисли, позиции, оценки, въпроси – Русия винаги може да бъде обект за анализ и полемика, но никога тема, която да бъде игнорирана.

Русия никога не е била само част от Европа и никога не е била само част от Азия, но никога не е била, и само Евразия. Русия е многостранна, необхватна и многополярна. Такива са и оценките за нея – многостранни, недовършени и многополярни. Това е така, защото ако Русия има:

- Своят Ренесанс, той е про-европейски по своята същност, пречупен през призмата и затворен в индивидуалния религиозен мистицизъм насочен към едно всеобщо православно всеобщение;

- Своят космополитизъм, който е колкото наподобяващ европейския от периода XVII – XIX в., толкова и различен от него. Руският космополитизъм не само остава затворен в границите на социално-религиозната лексика и мислене, нещо повече - той е един своеобразен хибрид на социално-религиозно конструиране на реалността, пречупено през социалистическата идеология, която за век успява да овладее мисленето на обикновения руснак. Така идеята за „Глубокая русская душа” (Дълбока руска душа), „Святая Русь“ (Святата Русия) – понятия, които се опитват да изкажат, написаното от Валериан Муравьов: „Най-пълният идеал на древното руско светосъзерцание на Царството Божие на земята. Към този идеал съзнанието е подхождало едновременно чрез Църквата и Държавата, сливайки ги в образа на велика – отначало руска. а след това – вселенска теокрация” (цит. Димитрова, 2002), или както пише на страниците на своята „Руска идея” Николай Бердяев: „Това, което изглежда утопия в Русия, е най-реалистично.” (вж. Berdiaev, 1979)

- „Святая Русь“ – за руснака е един изказ на едно единно цяло, което би могло да се изрази в едно обединено, единно общество, далеч преди уж обединената, а всъщност много по-разединена и разкъсвана от национализъм Европа; Русия не е пространство само от славяни, Русия е пространство на много етноси, носещи своите многополярности.

I. РУСИЯ ОТ ХХ ВЕК – РУСИЯ НА ПРОТИВОРЕЧИЯТА

В този обширен период, фиксиращ цял век, в Русия се извършват крупни политико-социални процеси и промени, които коренно променят, както геополитическата обстановка, така и случващото се в самата Русия като социално пространствена държавна общност: от една страна, са Октомврийската социалистическа революция, лагерите, руският национал-социализъм; а от друга, приобщаването и обединението на компактни маси хора под формата на федеративна държавност, обособяваща някакви социалистически форми на космополитизъм и мултикултурализъм. Някак паралелно на всичко това и вътъкано в него, може да бъде наблюдаван процес на „ход“ на литературно-философско-религиозния и социално-политическия живот в Русия.

Изобщо, ако има дума, която може да характеризира случващото се в Русия през ХХ век – тази дума е хибридность. А с думите на Албер Камю: „Когато религията се съедини с политиката, се ражда инквизицията.“, биха могли да бъдат охарактеризирани реалните отношения в политико-партийния-религиозен живот на руснаците.

А понятието, което би могло да бъде обобщаващо за Русия от ХХ в., това е „Месианската идея“, която това компактно по своето своеобразно цяло „Русия“ успява да пренесе във времето, без все още да е на път по някакъв начин, и в нейните възможности да реализира. Русия в края на ХХ в. не е царска, не е империя, в регионално-политически план след разпадането на СССР е наясно, че е на път да остане проформа федерация, макар Евразийският съюз да е структуриран. Това, което успява да охарактеризира Русия и руската мисловност в края на ХХ в., въпреки всичко са думите на Александър Блок в „Народ и интелгенция“: „Ние сме особени мистици - по руски маниер. Ние наистина сме хора на земята, тъй като вярваме, че хилядолетното Царство наше ще бъде не след гроба, не на небето, а на земята...“ (вж. Блок, 1908) Това е Русия със своите многолики руснаци – многополюсна.

II. РУСИЯ В НАЧАЛОТО НА ХХI ВЕК – РУСИЯ МЕЖДУ ДВА СВЯТА

Днешна Русия е факт, че не разполага с достатъчно икономически възможности за укрепване на позициите си и поради това зоните, които днес контролира – и „вътрешните“ (автономните републики, Кавказ и т.н.), и „външните“ (Евразийската икономическа общност и някои държави от ОНД) – представляват крайно нестабилни пространства. Те могат окончателно да се трансформират в нещо съществуващо по инерция и подлежащо на „декомпозиране“, както предсказва Збигнев Бжежински: „Ако Русия не стане част от Европа, ще се превърне в разорен сателит на Китай“ (Бжежински, 2014); или пък могат да се интегрират, но на базата на качествено нова и като че ли поредна „Месианска“ идея – нова цел, притежаваща специфичен дух, воля, култура, структури и технология.

Александър Дугин пише: „Сегашната неопределеност на Русия, по отношение на нейната идентичност, следва да бъде преодоляна през следващите няколко години, като в зависимост от решаването на тази уникална и драматична ситуация, руският геополитически контрол или ще рухне окончателно, или – придобивайки надеждна духовна, идейна и ценностна цивилизационна ос – ще укрепне и се разшири, само че върху нова основа – тази на „евразийството“. В първия случай руската геополитика ще се базира на ентропийната инерционност на постепенно изчерпващата се енергия на

„имперското ни минало”, а във втория – ще се опре на качествено новия процес на „евразийската интеграция” (вж. Дугин, 2004).

III. ЗА РУСИЯ МЕЖДУ „ЕВРАЗИЙСТВОТО” И „МНОГОПОЛЯРНАТА ГЛОБАЛИЗАЦИЯ”

Глобализацията днес е факт и то неоспорим. В съвременните условия актуалността на държавните граници се размива все повече. Нараства броят на зоните, изплъзващи се от контрола на „своята” държава, а в същото време продължава стремежът на големите световни сили към обособяване на собствени сфери на влияние. Големите световни сили са поставени пред много предизвикателства, най-важното, от които е, как да останат такива – големи световни сили. Каква е възможната геополитическа перспектива за Русия и до каква степен тя би могла да остане един от големите „военно-геополитически“ играчи, чиято сила би могла да бъде измерена в това, не да създава конфликти, а да ги потушава и предотвратява?

Факт е, че светът е променен, а военно-геополитическо противопоставяне изострено. Каква е възможността днес Русия да продължи да бъде център на евразийството: от една страна, икономико-политически; а от друга на философско-културната мисловност? И защо моделът на Русия в глобализационния процес е „многополярната“ глобализация?

А) КАКВО РАЗБИРА АЛЕКСАНДЪР ДУГИН ПОД ТЕРМИНА „ЕВРАЗИЯ”?

„Това е чисто геополитическо понятие. Известна е концепцията за постоянния сблъсък между морската и континенталната цивилизации. Като от сто години насам първата се отъждествява с англосаксонския свят и „атлантическият фактор”. Евразия пък е онзи „континентален” блок, който традиционно е свързан с Русия (във всичките и исторически измерения). Днес вече не съществува идеологическо противопоставяне между съвременна Русия и Западът, но сблъсъкът е не по-малко силен, отколкото този между Британската и Руската империи отпреди век. И резултат от него днес усилено ни тласкат към така наречените “страни-парии” (вж. Дугин, 2004)..

Евразия не би трябвало да се възприема само като географско или само като континентално понятие, тя е и едното и другото. По своята етимология понятието „Евразия“, е свързано с развитието на руската нация и държавност през последните 500 години. Преди това Евразия се олицетворява от империята на Чингиз Хан. Никога Евразия не е имала ясно очертана територия или граници под каквато и да била форма. Разбира се, географски в пространството би могла Евразия да бъде топизирана като географска територия между континентът Европа и континентът Азия, но Евразия е по-правилно да се възприема като цивилизационна структура и опит за геополитически полюс. Това означава, че е некоректно и не би могло да се твърди, че „границите“ на Евразия съвпадат с тези на Русия. Тези „границы“ съвпадат по-скоро по историческото си направление, по своите вектори на развитие. Ал. Дугин пише: „Не мисля, че Русия е част от Запада, както твърдят някои, това е самостоятелен свят, по-тясно свързан с Изтока и, най-вече, с туранския Изток. И, така, без да отъждествяваме Евразия с някаква държава или етнос, например с руския, смятам, че тъкмо руснаците са “най-евразийската нация”, измежду всички останали „евразийци”. (вж. Дугин, 2004)

В) ЕВРАЗИЙСТВОТО

Русия е обречена по своята същност да остане център, крайъгълен камък или и медиатор в евразийската перспектива. Ал. Дугин пише: „Модерното евразийство, Русия е предопределена да съхрани и дори разшири зоните на своето влияние, като проблемът е свързан по-скоро с необходимостта от формулирането на онзи нов мироглед, на чиято основа това би могло да се реализира. Ясно е във всеки случай, че вече не е достатъчно просто да призоваваме за запазването на руската държавност. Защото, в днешния ѝ вид,

тази държавност, може да се окаже напълно безразлична или дори неприемлива и за чеченците, и за татарите, и за казахите, украинците или дори белорусите. Съвременна Русия очевидно не разполага с достатъчно икономически „козове“ за укрепване на позициите си... Сегашната неопределеност на Русия, по отношение на нейната идентичност, следва да бъде преодоляна през следващите няколко години, като, в зависимост, от решаването на тази уникална и драматична ситуация, руският геополитически контрол или ще рухне окончателно, или – придобивайки надеждна духовна, идейна и ценностна цивилизационна ос – ще укрепне и се разшири, само че върху нова основа – тази на „евразийството“. В първия случай руската геополитика ще се базира на ентропийната инерционност на постепенно изчерпващата се енергия на „имперското ни минало“, а във втория – ще се опре на качествено новия процес на „евразийската интеграция“. (вж. Дугин, 2004)

С) ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА В РУСИЯ КАТО „МНОГОПОЛЯРНА“

Самото евразийство по своята същност е своеобразен вид опит за глобализация. В глобализираната му насоченост на общи, универсални идеи, обединяващи териториално пространство, етноси и идейност, то е и израз на възможната, както я нарича Ал. Дугин, „многополярна глобализация“. Защото самият термин „глобализация“ е много противоречив. Нещо повече, за Ал. Дугин по принцип глобализацията е такава. Тя е опит за налагането на „единствено правилната цивилизация“, която би могла да бъде наречена „атлантизъм“, или „съветски модел“, така че глобализационната и евразийската концепции са свършено противоположни, ако бъдат възприемани едностранчиво, като опити за налагане на еднopolюсни линии. Ако към глобализацията, евразийството и всички подобни светогледни социално-културни модели се погледне от една универсална позиция, ще бъде осъзнато, че те не са едностранчиви модели, напротив – те са опити за налагане в света на един многополярен, многообразен модел, какъвто е глобализираността, или според терминът на Дугин „многополярната глобализация“. Ал. Дугин обяснява своя термин за глобализацията така: „Създава се впечатлението, че става въпрос за интензификация на контактите между отделните народи на планетата, за повсеместен диалог. Всъщност, става въпрос за съвсем друго. Една малка част от човечеството (Америка и, отчасти, Западна Европа) диктува на останалите собствения си модел, който е резултат от уникалното и пространствено, историческо и географско развитие. С това се изчерпва така наречената „еднopolюсна“ или „атлантистка“ глобализация. Тя представлява разпространяването на американския модел на социално-икономическо и политическо устройство, на американския контрол, американската геополитическа мощ и американския начин на живот върху всички региони на планетата, изкоренявайки постепенно самобитността на всеки един от тях – не само руския, но и българския, турския, арабския, иранския или японския. Ясно е, че евразийството смята подобна „еднopolюсна“ глобализация за нещо крайно негативно. Но ние не противопоставяме на глобализацията някакъв проект изискващ пълното ни „затваряне“ и възприемане на политика на изолационизъм. Напротив, евразийството осъзнава историческото значение на това предизвикателство, неговите цели, причини и ориентири и предлага собствена алтернатива на този глобализационен модел. Мисля, че съзнателните елементи, принадлежащи към най-разнообразни икономически, културни или политически направления трябва да се обединят около формулирането на един достатъчно широк модел на съвместно съществуване на различните религии и етноси в единен стратегически блок, достатъчно „обемен“, за да може да си съперничи с „атлантизма“, и достатъчно „отворен“ по отношение на непосредствените си съюзници и стратегически партньори на Изток и Запад. Тоест, става въпрос за една многополюсна

глобализация, противостояща на еднополюсния модел. Ние вярваме в диалога между културите, готови сме напълно да се „отворим“ за влиянията от Изток или Запад, но само съхранявайки собствената си идентичност. Именно в това, впрочем, се състои и спецификата на евразийския проект. Който не съвпада нито със пропадналия съветски модел, нито с модела от времето на Империята, нито с така наречения „демократичен модел“. Това е нещо свършено ново, което до днес просто не е било реализирано на практика.“ (вж. Дугин, 2004)

IV. НУЖНО ЛИ Е ДА СЕ БОРИ РУСИЯ С ШЕСТАТА КОЛОНА?

Покрай събитията в Крим и неговото анексиране от страна на Русия в началото на 2014 г. стана актуален изразът „Петата колона“, който се появява в началото на октомври 1936 г., по време на Гражданската война в Испания, когато франкисткия генерал Емилио Мола, заявява по радиото, че „метежниците водят четири колони към Мадрид, а петата е в самия Мадрид, и в решаващия момент ще удари в тил“. От този момент словосъчетанието „Пета колона“ става нарицателно и по правило носи в себе си отрицателен смисъл, явявайки се синоним на „предателство отвътре“.

Днес Испания се очертава като място, което е кръстопът, както повечето държави в Европа – такава е и Украйна. Това е така, защото мобилността и миграцията при съвременните хора е част от техния стереотип на живот. Но все пак, все още говорим за определена отседналост при повечето народи в Европа. Украйна като държава се оказва с доста проблемна структура: както от към единност от гледна точка на живеещото в нея население – разнороден етнически състав; така и на устоите ѝ да остане единна държава. Причините за тези два фактора са много. Факт е обаче, че за да се стигне до отключването на ключалката на „кутията на Пандора“, някой трябваше да постави и завърти ключа. Това стори Русия с незаконното анексиране на Крим.

Светът днес е в треска и ако тази треска не бе така изгаряща, едва ли анексирането на Крим, или желанието на някои области от Украйна да бъдат самостоятелни и независими държави, щеше да се приеме толкова остро, от едната част от света – реакция, която не е била демонстрирана за други опити за държавни конструирания, като например това на Косово. Геополитическите интереси и перспективи видимо се променят. Глобализацията в всичките и положителни насочености, е на път да се опита да затвърди еднополюсния свят.

Русия, обаче, не иска да живее под заповедта на Запада, и по-конкретно под заповед и диктат на САЩ. С това си несъгласие тя напомня на бунтовническа колона – в опит да отстоява своята геополитическа роля.

Какво мисли Ал. Дугин за „Шестата колона“: „Америка се стреми да запази своята хегемония, изразена под формата на глобализацията - всички народи, наложени в единна система от правила и ценности. Русия не се поддава на тази хегемония. Има едно такова нещо като: „епистемологията“ – това е наука за знанието. Значението ѝ е, че този, който контролира знанията, контролира всичко – човекът е напълно под контрола на такава сила, която определя параметрите му на възприятие на реалността. Сега Русия се намира в епистемологична окупация. Става дума за това, че съществуват зрими (видими – бел. пр.) признаци на окупацията: външно управление, отсъствие на суверенитет, колониална администрация, липса на въоръжени сили. Но е възможна и познавателна окупация. Когато това или онова общество или страна, се окажат в концептуална или интелектуална зависимост от хегемона. Русия живее по либерална конституция, направена по западен образец, ръководеща се от либерални икономически принципи, които наричаме западни. Следваме либералните правила и в културата, и в образованието. Ние живеем в условията на либерална диктатура. Ако човек не признава нормативите и догмите на либерализма, той е маркиран като бунтовни. Днес можем да си позволим, да говорим, че си имаме работа с въстание в епистемологическата колона.

Русия настоява на своя суверенитет, на своята свобода, отговаря на предизвикателствата, които и отправят, напр. Украйна. Тя се опитва да се интегрира в постсъветското пространство, отстоявайки своите национални интереси в Нова Русия, като показва сериозния си протест на Запада, сближавайки се с други страни като тези от БРИКС, защитавайки се в асиметричен алианс. Проблемът е в това, че западно-либералният модел вече се е вкоренил в нашето общество Той в голяма степен определя съзнанието на икономическия, политическия и административния ни елит.“ (вж. Дугин, 2014)

Днес Русия освен, че е изправена пред бунт срещу налагания от Запада еднополюсен-геополитико-глобален епистемологичен модел, тя е изправена пред проблем, който така и не е успяла да разреши, и този проблем не се крие в това, че тя не се е справила със своята идентичност. Дори напротив, но отново е изправена пред думите на Николай Бердяев от 1915 г.: „Русия трябва да припознае себе си като Запад, като Изток-Запад, който обединява два свята, а не ги разделя.“ Тоест, Русия трябва да припознае вътре в себе си, своята си идентичност, и да я представи пред света. Така и днешните проблеми около руския елит, ще се разрешат. Руският елит няма да остане „слабото звено“ при условие, че той трябва да е най-силното – руският елит като РУСКИ, трябва да припознае в себе си това, което е негово, това което му е присъщо и това е – моделът на многополярността.

Под термина „Пета колона“ в Русия, Ал. Дугин разбира нахлуването на еднополюсния прозападен либерализъм, който не търпи алтернативи, обхващайки съзнанието на хората и вкоренявайки се в устоите на обществото. С този си радикализъм либерализмът получава структурата на терористично нападение, което се опитва да се случи с пълна сила в обикновеното руско общество.

Това не означава, че руското общество е невъзприемчиво към либералните идеи като такива – свободата и равенството като основни човешки ценности, свобода на волята, свобода на сдружаването, свобода на мисленето и пр. Ал. Дугин не оспорва това или формите на либерализма като класически, нов и пр. В тезата на Ал. Дугин става въпрос за опита за подмяна на споменатите характеристики на либерализма, характерни за руската общност от както я има, с външни, с демонстрирани под названието либералистични - опитващи се да наложат модел и „привички“ за общество и социално-политическо взаимодействие идващи от друго място, опитващи се да изместят вече наличните подобни и характерни за руския индивидуализъм – Русия има своята индивидуалистична многополярна свобода.

Под термина „Шеста колона“ в Русия, Ал. Дугин разбира руския елит, който се е поддал на външните либералистични внушения, забравяйки за своите присъщи внушения. Дугин пише: „Голяма част от него (руският елит – бел. пр.) е лоялен на президента. Но това е повърхностна лоялност. Те в своята същност са прошити от матрицата на либерализма, явяващ се носител на либералния вирус, който предопределя тяхното съзнание и транслира този контур в цялото руско общество. Обществото на това се и съпротивлява. То поддържа Путин, опитвайки се да се противопостави на техните атаки, и войната се оказва много сериозна. Нашата борба за многополярния свят, напомня въстанието на Спартак. Въстание на епистемологическата колона срещу глобалната олигархия, която чрез поредица параметри ни държи под свой контрол. Бунт воден от Путин. Драмата е в това, че ние сме още неуверени, притежаваме ли такава сила, решителност. Ние не можем да разберем, колко дълбоко либералният тоталитаризъм е поразил нашия нервен център, проникнал е в съзнанието на хората. И колко е сериозна и опасна такава окупация. Толкова радикален, маргинален сегмент, това е либералният окупационен контур, настъпващ открито срещу Путин – в лицето на „Петата колона“, маршът на

предателите. Основната му част вече е вътре. Тя е внедрена в системата на руското държавно управление от 90-те год. на XX в., може би и преди това. Аз назовавам това „Шеста колона“. Ние трябва да се борим с „Петата“ и „Шестата колона. (вж. Дугин, 2014)

Днес в Русия се повдига идеята за „Велика Русия“ („Великой России“) като за една от големите задачи, които трябва да постави пред себе си и да реши руският народ. От една страна, това е подстрекателството на „Петата“ (западният либерализъм в Русия) и „Шестата“ колона (тоталитарната либерална идеология налагана от представители на руския елит), които умело играят с „месианския огън“, и в тази си своя еквилибристика, рискуват да запалят огромен пожар, защото тази игра се извършва от представителите на тоталитарната либерална идеология с присмех. Присмех който иска да омаловажи „месианската руска идея“. От друга, това подстрекателство може да доведе до още по силно капсулиране на руската общественост, рискувайки да преекспонира същността на руската общност, и да я хвърли както се казва: „директно на амбразурата“. Руската месианска теза е свързана с нещо много по-голямо и това е идеята за Нова Русия (Новороссия или Новая Россия, или Новая Русь). За руснаците Нова Русия е Политиката на руското правителство в Новорусия да се раздават земи на руси, немци, сърби, българи, арменци, гърци и други по правило християнски народи, като също така са правени опити за заселване и на еврейски заселници. След края на Втората световна война, немските и другите заселници (в т.ч. и българите) от народи чийто страни са влезли в Оста са изселени в Сибир и Казахстан. По времето на Съветския съюз, което е видно от Большая Советская энциклопедия, името „Новорусия“ или „Нова Русия“ е извадено от обращение и излиза от употреба по идеологически съображения. Заиграването с темата за Нова Русия, днес може да предизвика редица регионални и геополитически конфликти. Ал. Дугин пише: „Аз вярвам, че високата идея, съставлява ядрото на руската идентичност. Ние винаги сме се считали за народ, надарен с историческа мисия. Всяко позоваване на тази тема винаги намира отзвук в сърцата на хората. Може би не всички мислят за нея, но тя определя нашата култура. Всичко което е ценно за нас е било пронизано от това месианско чувство: и църквата; и литературата от XIX в., и руската религиозна философия, и Сребърният век (Серебряный век). Ние сме месиански народ. И всеки път когато държавата или политиците се обръщат към това начало, те получават позитивен отклик. Либералният елит много се бои от тази тема. Всеки път когато тя възниква в политическия дискурс, либералите се опитват да ѝ се присмееят, да загасят порива. По мое виждане, месианският огън е нашата същност – велико, високо и дълбоко нещо. „Руска пролет“ (Русская весна) такова е било месианското движение на нашия народ. И против него, се опълчват представителите на либералния елит! Всяко позоваване на тази тема Путин безмилостно омаловажава. Но месианският огън неизбежно се възпламенява на ново. В продължение на цялата история, ние по различен начин сме оформяли нашето месианско чувство: в православния контекст; в секуларния; в комунистическия. Но ние никога не сме забравили за нашата същност. Само тоталитарната либерална идеология се опита да изкорени всички форми на руския месианизъм: и белият, и червеният, и религиозният, и комунистическият. Но това не ѝ се отдаде. Месианският аргумент – той е ключов и основен. Когато политическите кръгове в Русия, се обръщат към тази „инстанция“, те винаги постъпват правилно. Те ни събуждат, възвръщат ни към нашата същност. Ние нямаме визия за бъдещето под формата на формализирани концепции. Но този образ ние носим в душите ни. Той просто все още не е роден. Ние сме изпълнени с него. Това е образът на духовността и справедливостта. Има две неща, които определят идентичността на руския народ. Това е стремежът му да каже на

духовното важната дума – думата за спасението, истината, доброта – в историческия път на Русия. За нас е важно, последната дума в световната история да остане за нас. И това да бъде дума за духа и красотата, а не дума за грозотата, нито пък дума по въпросите за прагматичното. Това е от една страна. От друга – за нас е важна социалната справедливост. Руското общество не възприема себе си в условията на капитализма, в положението на индивидуализма или раздробения социум на атоми. И свободата ние разбираме съвсем не така, както западните народи. Субектът за нас се явява колектива, целият наш народ – ето кой е длъжен да бъде свободен. Ето затова ние сме готови да жертваме себе си, в името на общественото благо. Свободата без справедливост за нас е безсмислена и непонятна. Нова Русия стана за нас символ именно на такъв образ за бъдещето.“ (вж. Дугин, 2014)

Литература:

1. Berdiaev, Nikolai. The Russian idea. 1979 <<http://www.amazon.com/The-Russian-idea-Nikolai-Berdiaev/dp/0313209685>> (достъп към 10.11.2014)
  2. Бжежински, 2014: Бжежински, Збигнев. „Подробностей недели“ – подробности-тв-сюжеты за 19 октябрия 2014 – материалът е част от телевизионно интервю, дадено за програмата. <<http://podrobnosti.ua/podrobnosti/2014/10/19/998767.html>> (достъп към 10.11.2014)
  3. Блок, 1908: Блок, Александър. „Народ и интеллигенция“ <<http://bookz.ru/authors/blok-aleksandr/narod-i-691.html>> (достъп към 10.11.2014)
  4. Димитрова, 2002: Димитрова, Нина. „Социално-религиозни утопии в руския духовен ренесанс“; Изд. „АКИ проф. Марин Дринов“ – София 2002 г.
  5. Дугин, 2004: Дугин, Александър. „За „Евразийството“ и „Многополярната глобализация“ /Интервю/, бр. 6, 2004, с. 12-14. <http://members.tripod.com/~nie_monthly/nie4_02/dugin.htm>(достъп към 10.11.2014)
  6. Дугин, 2014: Дугин, Александр. «Нужно бороться с «шестой колонной» - ел. вестник – газета „Культура“ - 10.10.2014 <<http://portal-kultura.ru/articles/person/64670-aleksandr-dugin-nuzhno-borotsya-s-shestoy-kolonnoy/>> (достъп към 10.11.2014)
- Превод на цитираните думи на Збигнев Бжежински (Бжежински, 2014) и Александър Дугин (Дугин, 2014) от руски език – Т. Петкова.